Ч. 58 (12.714). Львів, неділя 15. березня 1931. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Париське рішення.

15. III. 1923. — 15. III. 1931.

Львів, 13. III. 1931.

В дні, під якого датою появиться це число „Діла", минає 8 літ від рішення Ради Амбасадорів у Парижі про затвердження східних державних границь Польщі, себто про признання польської суверенности на землях Східньої Галичини. Це рішення означало одночасно повну програну 4-охлітніх дипльоматичних заходів, які провадив на закордонному ґрунті тодішній український політичний провід, сподіваючись буквально до останньої хвилини приєднати для галицької української справи рішаючі міжнародні чинники та утримуючи в цій надії ціле громадянство в краю. Тому не диво, що нежданий факт такої програної надзвичайно сильно потряс цілим нашим внутрішньо-громадським життям і що в наслідку треба було з черги переживати сумні часи політичної дезорганізації, аж поки в половині 1925 р. не дійшло до нового перегрупування українських політичних сил в краю і до консолідації усіх позитивно-творчих національних чинників.

Тоді то, на місце гасла віри у чужинецьку закордонну допомогу висунено гасло віри у власні сили народу та на місце пустих сподіванок — гасло органічної праці. Прийшов період гарячкової діяльности на всіх полях національного життя та одночасно поведено енергійну боротьбу проти нового розкладового чинника, який виринув під фірмою „радянофільства", яке на місце Антанти пропонувало українцям— іншого бога й казало йому знову безкритично поклонятися.

В такій стадії важкої борні, здані виключно на власні сили та з вірою виключно у власні сили, находимося й нині, переживаючи тих кілька минулих літ у боротьбі за істнування, за свій національно-політичний та культурно-господарський розвиток, у тій борні, яка творить уже нині цілу історію, в якій окрему сторінку займають відомі недавні події. До небувалих до цього часу розмірів загострені умовини праці, серед яких ми нині найшлися, й небувало загострена атмосфера для будь-якої позитивно-творчої праці — підкреслюють вагу теперішніх роковин тої недавньої — а так уже, здається, давньої! — історичної події. І тому мабуть саме в цьому році варта пригадати деякі фактичні моменти з того часу, тим більше, що вони знову виринають серед актуального політичного дня, чим дають доказ, що ще далеко не припали порохом забуття і що теперішність зовсім не відложила їх, як остаточно вирішені й поладнані, до архіву.

Ми зазначили вище, що рішення Ради Амбасадорів було повною дипльоматичною поразкою української сторони в українсько-польському спорі. Дипльоматична поразка полягала на тому, що 1) українська закордонна акція покликувалася на 95 ст. Сан-Жерменського договору з 10. IX. 1919 р., яка зафіксувала зречення Австрії своїх суверенних прав до Східньої Галичини в користь держав Антанти і 2) покликувалася на 4. точку мандату Ради Амбасадорів з 25. VI. 1919 р., що старалася добути анулювання заключених постанов у трьох перших точках того мандату. Тому, що цей мандат створив першу підставу під рішення з 1923 р., був першою великою дипльоматичною побідою Польщі, яка дала товчок до дальших побід і що саме — всупереч українським вимогам — три перші точки того мандату остали в силі при перекресленні четвертої точки, — пригадаємо ті перші чотири есенціональні уступи тексту того історичного документу:

„Найвища Рада Мирової Конференції постановляє: 1) що польське правительство уповажнюється окупувати своїми військовими силами Сх. Галичину аж по ріку Збруч; 2) що польському правительству дається уповноваження ужити всі свої військові сили включно з армією ген. Галлера в ціли переведення цеї окупації; 3) що польське правительство буде уповноважене завести цивільну адміністрацію в Східній Галичині, **якщо заключить з головними союзними і принятими до союзу державами умову, яка мусить запоручити по змозі автономію цеї території, як також політичну, релігійну й особисту свободу населення; 4) що та умова буде в останній інстанції опиратися на праві самовизначення населення Сх. Галичини щодо йоого державної приналежности;** час цього вирішення буде означений головними союзними і принятими до союзу державами, або тим органом, який вони до цього уповноважать.

Знаємо, що у тісному звязку з застереженнями у повищій постанові, перший польський т. зв. законодатний сойм вставив до конституції з 17. III. 1921 р. кілька статтей, які можна було інтерпретувати, як виконання бажання рішаючих західних держав. Ці статті казали про державний устрій „на підставах широкої територіяльної самоуправи" (ст. 3), про повний і свобідний розвиток національних окремішностей при помочі автономічних союзів меншин" (ст. 109), та про мовну і релігійну рівноправність (ст. 110). Однак головним звеном поміж наведеним мандатом з 25. VI. 1919 р. та рішенням з 15. III. 1923 р. був відомий закон з 26. IX. 1922 р. „про підстави загального воєвідського самоврядування і зокрема воєвідств львівського, тернопільського і станиславівського".

На основі того закону прийшло париське вирішення, яке розпочало нову добу в історії галицьких земель.

*

ТЕКСТ РІШЕННЯ РАДИ АМБАСАДОРІВ З 15. III. 1923 Р.

„Імперія Великої Британії, Франція, Італія та Японія, що підписали разом зі Злученими Державами Америки, як головні союзні і заприязні великодержави, версайський мировий трактат,

взявши на увагу, що згідно з арт. 87. уст. 3. цьогож трактату до них належить означити границі Польщі, які не були подрібно означені тим трактатом;

взявши на увагу, що польський уряд представив у дні 15. лютого 1923 р. Раді Амбасадорів прохання, змагаючи до того, щоби великодержави, які мають у ній своїх представників зробили вжиток з прав, наданих їм названим артикулом;

заваживши, що зі свого боку литовський уряд своєю нотою з дня 18. листопада 1922. вже заявив, що бажає собі, щоби названі великодержави зробили з тих прав ужиток;

взявши під увагу, що згідно з 91. арт. мирового договору, підписаного в Сен-Жермені, Австрія зріклася в користь головних і заприязнених великодержав усіх прав і титулів, які раніше належали до б. Австро-угорської монархії і які лежачи поза границями Австрії так, як є описані в 27. арт. названого договору, не є тепер предметом ніякого іншого признання;

з уваги на те, що Польща признала, що відносно Східної частини Галичини етнографічні умови роблять конечним автономічний устрій;

взявши на увагу, що трактат, заключений між головними союзними і заприязненими великодержавами та Польщею в дні 28. червня 1919 р. передбачив для всіх територій, що находяться під польською зверхністю, спеціяльні ґарантії для меншостей раси, мови і релігії;

взявши на увагу, що щодо границі з Росією Польща ввійшла безпосередньо в зносини з тією державою в ціли їх означення;

що відносно границі Польщі з Литвою слід мати на увазі фактичний стан, що випливає з резолюції Ради Ліґи Націй з дня 3. лютого 1923 р.,

уповажнили Конференцію Амбасадорів вирішити цю справу.

Наслідком того Конференція Амбасадорів вирішує:

визнати за Польщею всі права верхної влади над територіями, що лежать між зазначеними кордонами (слідує кордон рижського миру) і іншими кордонами території Польщі з резервою додержуватися відповідних точок мирового договору Сен-Жерменського) щодо податків і зобовязань, що припадають на держави, до яких перейшла територія старої Австро-угорської монархії".

Складено в Парижі 15. березня 1923 д. Ерік Фіпс, Романо Авецана, Р. Пуанкаре, М. Мацуде.

Нижче підписаний, належно-уповноважений, в імени польського уряду приймає вищезазначені постанови. — Париж, 15. березня 1923. — Моріс Замойський.

——o——

Дальший шум з приводу польсько-українських розмов.

Львів, 13. березня 1931.

Мабуть ніяка стихійна катастрофа і ніяке суспільне нещастя не заабсорбовувало досі на нашій нещасній землі стільки людської енергії і не коштувало стільки нервів та стільки мозольного мізкового напруження, як останній факт польсько-українських розмов на теми гостро пекучих, але й все дразливих і вічно ятривих питань у ділянці польсько-українських взаємин.

Сенсаційні репортерські галаси в пресі, здогади, сплетні і накінець хоробливі витвори фантазії, що родяться на підкладі загальної нервовости — ось і все, що обсервуємо з тієї нагоди в сірій дійсности важкого нинішнього дня.

Польсько-українські взаємини! Подумайте, скільки в тому понятті змісту, скільки в ньому історичного траґізму, скільки болю і скільки накінець іронії долі. З поняттям польсько-українських відносин в історичному розумінні звязано безліч подій, безліч розчарувань і безліч нещасть, а навіть історичних катаклізмів. І саме тому ці справи такі складні, такі ніжні й делікатні. Тому коли хто хоче внести у ті в найвищій мірі напружені відносини бодай невеличку полекшу, мусить витягати для себе відповідні висновки як з цілого історичного досвіду, так також неменше і з сучасної стадії тих взаємин.

Обговорювані нині широко польсько-українські балачки не мали і не могли мати за завдання розвязувати великої та складної українсько-польської проблеми в цілій її ширині та історичній перспективі. Вони торкались тільки одного відтинку тієї проблеми, а саме, наскрізь життєвих справ українського населення, що найшлось силою історичних фактів і обставин у межах Польщі. Відгомін цих балачок у польській пресі переважно жалюгідний. Незвичайно скомпліковані та повні зародків траґізму на майбутнє

справи потрактовано в ній здебільша по дилетантськи, звівши їх до ряду „пікантних“ політичних сензацій. З вчорашнього огляду голосів польської преси наші читачі мали нагоду в тому переконатися. Нині подаємо дальший перегляд тим разом поважніших голосів польської преси. Завтра опублікуємо статтю, в якій буде змальований фактичний стан справи дотеперішніх розмов на основі найавторитетніших інформацій.

*

ВИЯСНЕННЯ УНДО І СТАНОВИЩЕ ЦЕНТРАЛЬНОГО ОРҐАНУ ББ ДО НЬГО.

Центральний, варшавський орґан ББ „Ґазета Польска“ з 13. березня принесла в цілости комунікат Секретаріяту УНДО в справі польсько-українських балачок і заняла до нього таке становище:

„На основі зібраних нами інформацій повищий комунікат львівського УНДО не відповідає правді подвійно: бо представляє фальшиво не тільки джерело, з якого вийшла ініціятива розмов, але попри те неточно обговорює хід розмов між українською репрезентацією в соймі і представниками УНДО у Львові. Щодо першої точки, то можемо ствердити з притиском, що ініціятива розмов у справах положення українського населення в Польщі вийшла від українських послів у соймі. Українські посли звернулися до послів ББ з деякими пропозиціями, які й були обговорювані між ними і членами президії ББ“.

Дальший текст цього вияснення „Ґазети Польскої“ покривається з тим, що ми вже вчора подали за львівським „Словом Польским“.

ВІДПОВІДЬ З УКРАЇНСЬКИХ ПОСОЛЬСЬКИХ КОЛ.

Львівська „Хвіля“ з 14. березня принесла в телефонаті з Варшави таке виясненння з українських кол:

„З уваги на нотатку „Ґазети Польскої“ та інших щоденників до комунікату УНДО про розмови українських послів з президією ББ, що вийшли з інтервенцій у справі звільнення увязнених українських послів і т. зв. пацифікації, українська сторона катеґорично заперечує, немов би то згаданий комунікат „викликав здивовання“ з якоїнебудь причини серед українських послів, або, щоби був предметом їх „гірких докорів“. У справах обнятих комунікатом панує повна однодушність в Українському Клюбі, а також цілковита згідність усіх членів Клюбу з президією УНДО. — З українських кол виясняють, що Український Клюб заняв відмовне становище супроти висунених Клюбом ББ домагань зложення Укр. Парл. Репрезентацією декларації льояльности і відкликання петицій до Ліґи Націй тому, що Український Клюб, згідно з кількакратними своїми заявами в соймі та в сенаті, вважає, що українське населення сповняло досі свої горожанські обовязки супроти держави, а щодо відкликання скарг до Ліґи Націй то Укр. Репрезентація стала на становищі, що про те не може бути мови, так як не може бути мови про анулювання урядом пацифікації Сх. Галичини, до якої відносяться згадані скарги“.

ІНШИЙ НІЖ ДОСІ ГОЛОС „ҐАЗЕТИ ПОРАННОЇ“.

У львівській „Ґазеті Поранній“ з дати 14. березня не появились уже, як досі, ніякі нові „ревеляційні“ сензації на тему польсько-українських розмов, а натомість появилась поважна змістом передова стаття на цю тему. В ній між іншим читаємо:

„В реляціях на тему тих розмов надто багато уваги присвячено питанню, з чиєї сторони вийшла ініціятива до їх започаткування; а це прецінь для розвитку випадків справа обоятна. А якщо вчорашній комунікат Секретаріяту УНДО заперечив, начебто перший примирюючий крок зробили українці — що мимоходом кажучи, минається з правдою — то заперечення це кривдить тільки людей, яких заслугою є перервання великої мовчанки. Хтонебудь промовив перший — не потребує напевно того стидатися.

В істнуючій ситуації шукати шляхів порозуміння є зрештою для реальних українських політиків постулятом таксамо очевидним, як факт, що дотеперішня тактика неґації й ізоляції не принесла, крім дошкульних страт, нічого. Признати цю правду є справою обєктивізму, а також почуття відповідальности за будуччину, котра на дотеперішньому шляху заповідається як критична серія поразок і катастроф. Боротьба з державою і з польським громадянством на всіх відтинках величезного фронту є боротьбою без надії на перемогу.

З другої сторони, оцінюючи річево справу теперішніх розмов, треба визнати труднощі, що стоять на тому нераз уже безуспішно атакованому ш[illegible]у. Треба памятати, що десятки минулих літ полишили по собі сліди надто численні і надто глибокі, аби їх могло вирівняти якесь моментальне зусилля. Залеглости треба відробляти.

Тому ілюзією є віра в успішність писаного пакту, який в кількох позиціях полагодив би всі спори. Якби навіть з тамтої сторони такий пакт підписали, то дійсність, неприготована на його приняття, передре його й відкине. Старим звичаєм до голосу прийдуть максималісти й опираючись на настроях, надальше неперероблених, поведуть політику старими шляхами. Архіви збогатяться тільки новим документом розчарування.

Тому слід зачинати від підстав, від опінії, від настроїв, від систематичного ломання муру, що ділить оба громадянства в низинах життя, в його щоденних проявах. Бо тут, а не в ідейно-політичній еманації чолових діячів криються органічні перешкоди порозуміння. Решта — писана чи неписана — прийде сама з себе, як вислід еволюції.

Очевидно — і цей шлях не є зовсім гладкий. Його піонїри мусять рахуватися з протиакцією сил, котрим залежить на утриманні статус кво. Можуть у деяких випадках зарискувати своєю популярністю. Тут і там протиставиться їм демаґоґія. Але праця, якої вони підіймаються, є конечна, неминуча. Вона мусить бути виконана в імя не сентименту, але безперечних напрямних політичного розуму“.

ДЕ ШУКАТИ ІНІЦІЯТИВИ ДО ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ РОЗМОВ.

Львівський ендецький „Курєр Львовскі“ з дати 14. березня, навівши комунікат Секретаріяту УНДО про польсько-українські розмови і знані вже нам „виясненння“ бебістичних орґанів до нього, пише на тему ініціятиви до цих розмов між іншим ось що:

„Не треба бути дуже дотепним, щоби збагнути, хто міг виступити в теперішньому моменті перший з пропозиціями: ББ чи УНДО. Бож, як з усіх дотеперішніх вісток випливає, то точкою тяжости в цілій справі є відкликання українських скарг з Ліґи Націй, що хіба лежить не стільки в інтересі УНДО, скільки ББ, яке після виборчих „сукцесів“ у Сх. Галичині стоїть перед новим тягарем і компромітацією у звязку з травневою сесією Ліґи Націй. Тому потішно виглядає нині суперечка на тему, хто почав перший, так немов би найістотнішим не було питання: про що почато говорити“..

Господарська кріза й українське хліборобство.

Промова сен. інж. Юліяна Павликовського, виголошена дня 7. березня ц. р. на пленумі сенату при дебаті над бюджетом міністерства хліборобства і земельних реформ.

(Докінчення).

Наша кооперація, як я уже вчора подав до відома п. міністрові внутрішніх справ, не має ніякої підтримки збоку адміністраційних властей, навіть всупереч усім постановам закону про кооперативи з 29. X. 1920 р. і розпорядженням міністра справедливости, що відносяться до реєстрації українських кооператив, які обіймає рескрипт з дн. 12 травня 1927 р. ч. 1145/з. т. Не вважаючи на те наші кооперативи розвиваються і — стверджую це з приємністю — не уявляють собою цвинтарища, про яке казав п. міністр Полчинський, характеризуючи положення польських кооператив на бюджетовій комісії з 17. лютого ц. р. Над таким станом ми, українські кооператори, можемо тільки боліти, глядючи на повну підтримку польської кооперації урядовими чинниками.

Стан нашої кооперації, це стан ізолювання нас від кредитового ринку державних банків. Правда, політичний референт міністерства внутрішніх справ, говорючи з кореспондентами закордонних часописів про пацифікацію і поміч уряду для українців у культурній і господарській ділянці з початком 1930 року — виміряв нам високі кредити, бо аж 46 мілїонів зол., які буцім то українська кооперація отримала з державних банків. Не є для мене тайною ніякий рух в українській кооперації, ніякий рух в українських товариствах. Від ряду літ працюю при тих варстатах і вправлі стверджую, що ми могли би вмістити в собі не 46.000.000, але яких 70.000.000 зол., себто, що така наша кредитова здібність у відношенні до власних фондів і до морального стану наших кооператив, однак такі обильні кредити ніколи на нас не впали. Серед найбільшого кредитового підтримування, коли ще ПКО давало кредити (в 1927 р.), вони дійшли до суми 888.046 зол. разом на всі наші орґанізації, на господарські централі, на їх відбудову і на всі роди українських кооператив. Однак в 1930 р., до якого відноситься цифра 46 мілїонів, стверджую, усіх загалом кредитів з усіх державних банків українська кооперація отримала 646.691 зол., — таку-то суму дисконтових кредитів. Банк Польський був репрезентований у тій сумі цифрою 572.344 зол. Це значить, що український вексель має якусь вартість, коли Банк Польський приймає той вексель до дисконту! Зате Банк Краєвого Господарства дав загалом 5.208 зол. (так!) і державний Банк Рольний 69.139 зол. Отже поза Банком Польським інші банки дали лише 74.377 зол. Кредити Банку Рольного пішли не на галицькі банки, всі кредити пішли на банки з Волині. Нпр. Ковель дістав 32.571 зол., Рівне 2.152 зол., Остріг 24.416 зол. і Кобринь 10.000 зол. Не маємо зовсім надзвичайного жалю за те, що не засипується нас кредитами, тому, що тоді — хто знає — чи не було би й у нас цвинтарища кооперацій. Кооперація, це не ставка на кредити, це важке зусилля громадянства, оперте передовсім на самостійній праці скооперованих і на їх власній фінансовій підтримці.

Однак мушу запротестувати з цієї високої трибуни проти системи відрізування нас від здорового кредиту у державних банках і закривання цієї правди перед світом. Зауважуємо також, що помалу відрізуються наші орґанізації від усіх урядових кроків, від усіх урядових конференцій. Від 1925 року маю честь репрезентувати українське хліборобство у державній Рільничій Раді. Рільничої Ради зовсім не скликують. Дальше, маю відомости з польської фахової преси і від польських фаховців, що постійно йдуть у міністерстві хліборобства наради, на які „Сільського Господаря“ не просять. Сталося напр. так: Скликано в мін. хліборобства на день 20. лютого мин. року конференцію, присвячену справі полонин. Полонинами займається також міністерство земельних реформ. До тої чвірки, яка працювала над проблемою полонин з доручення міністерства зем. реформ належу і я. Звязок з проф. Влодком з Кракова підтримуємо. Читаю у „Польсце Господарчей“ реферат проф. Влодка, який зовсім покривається з тезами, що їх опрацьовано у Львові. Проф. Влодек погодився на них, однак зпоміж нашої чвірки запрошено на конференцію лише п. ректора ветеринарної медицини Яновського. Здається, що було би без шкоди для справи запросити в тому випадку і нас, які репрезентуємо інші орґанізації, що теж займаються полонинами. Але це лише так, для прикладу. Наше хліборобство дуже часто не може знати безпосередньо, що думає і робить уряд.

Однак студіюючи докладно всі розпорядки м-ства, студіюючи докладно всі рільничі акції, нотовані у прегарно редаґованому часописі м-ства хліборобства „Рольніцтво“, стараємося узгіднити наші програми праці. Вже на бюджетовій комісії мав я нагоду підкреслити, що після видачі розпорядження мін. внутр. справ з 14. VIII. 1928. р. і після розпорядження мін. хліборобства з 21. I. 1929. першим нашим завданням було узгіднити програми праці в той спосіб, щоби не робити подвійної роботи і не зазублюватися у хліборобській діяльності з самоуправами та іншими хліборобськими товариствами. Я особисто передав частинне узгіднення годівляної діяльности на території львівського воєвідства до рук п. воєводи Ґолуховського з дня 7. грудня 1929 р; особисто по розмові з п. віцевоєводою Коньцевічем (бо п. воєводи я не найшов) я передав повне узгіднення праць усіх відділів на території станиславівського воєвідства до рук п. віцевоєводи дня 27. січня 1930. В тернопільськім воєвідстві наше товариство не могло приступити до узгіднення плянів праці, бо є в ході полагодження рекурсу внесеного проти того, що тернопільське воєвідство не приняло зміни статуту „Сільського Господаря“.

Цей рекурс залягає в міністерстві внутрішних справ досі неполагоджений, від 6. квітня 1930. Невідомо кому на тім залежить, щоби не допустити до узгіднення української рільничої праці на українській території з іншими товариствами. Не хочу бавитися в жадні здогади, тільки констатую, що моя інформація в цій справі подана до комісії 17. II. 1931. мала той наслідок, що я дістав з міністерства рільництва лист з дня 27. II. 1931, отриманий мною 4. III. ц. р., на який то лист я досі не міг відповісти, щоб виснити коли і кому такі меморіяли та програми праці я вручав.

Отже з цієї причини я виясню, подаючи дати й особи, кому і коли наші письма були вручені. Всеж мені здається, що виясненння треба шукати в цілком іншій площині.

Виробилося поняття, що самостійні організації, які не користають з субвенцій, не можуть бути допущені до узгідненої праці. „Сільський Господар" не вносив петиції про субвенції, а тільки субвенціоновані товариства тепер можуть бути приняті до того гурту програмової праці. А, правда! П. міністр Полчинський заявив, що наші організації не хочуть піддатися контролі. Думаю, що нині контроля в державі є так широко розвинена, що колиб навіть п. міністр рільництва не міг нас контролювати, то пан міністр внутрішніх справ вже достаточно сконтролював би нашу працю, якби вона йшла в якісь відхилення від загально принятої програми.

А щоб не було жадних сумнівів, і в тім відношенні згідно з опінією не нами виробленою, дня 27. II. 1931. товариство „Сільський Господар", узгіднюючи всі пляни праці, внесло також подання про субвенцію на рільничі справи. Думаю, що нині хіба скінчилися ті здогадні причини недопущення наших товариств до переведення органічної праці, веденої власними силами громадянства.

Кінчу. Думаю, що головні наші постуляти, як репрезентантів дрібного рільництва, замикаються в таких тезах: 1) ліквідувати велику власність згідно з законом з 28. грудня 1925 року. 2) перевести підставову меліорацію на кошт держави і подрібних меліорацій при помочі загальних кредитів на нашім терені, щоби тим чином при помочі розширення варстату праці дрібного господарства і його поліпшення приступити до реалізації третього постуляту, до: 3) переведення комасації. 4) піднесення фах. рільничого знання через фундування українських рільничих шкіл, 5) не усувати наших рільників та їхні товариства від кредитів індивідуальних, та кредитів видаваних рільничими організаціями, 6) справедливо оподаткувати рільничі прибутки. 7) завести допільніші охоронні мита на продукти сільських господарств та зреформувати залізничі тарифи. 8) розбудувати й поправити дороги та мости.

А вкінці останній постулят: 9) не перешкоджати здоровій органічній праці самопомічних рільничих організацій та рільничій кооперації, будованих власним зусиллям спавперизованого українського народу.

ОСТАННІ ВІСТИ

СОЙМ.

13. березня сойм ухвалив закон про скасування національних і релігійних обмежень (із царських часів).

З черги приступили до проекту закону про обмеження продажі, подавання і споживання алькоголевих напитків. Пос. Римар (Кл. Нар.) покликався на енунціяцію польського епископату, що признає закон шкідливим і вніс, щоби проект відіслати до комісії. Внесення відкинули. Тому пос. Дратва (ББ) приступив до реферату; новістю в продажі є збільшення проценту алькоголю в пиві до 4.5 проц., контингент місц. детайлічних продажей буде 22.000, збільшено місця продажі горівки, введено продажу горівок до клюбів, ст. буфетів і рест. вагонів у 98 містах. Слід заборонити продавати алькоголь у неділю лише підчас богослужень. **Усі прогібіцийні ухвали громади мусять ухвалити наново не пізніше, як до 6 місяців. Це дає громадам вдержати прогібіцію й надалі.** (Прогібіцийний закон обовязує в Польщі в 577 громадах, варшавське воєвідство має 1 громаду, львівське 150, станиславівське 145, тернопільське 110).

У дискусії опозицийні клюби заявилися проти закону, а представники ББ за законом, причому ввели ріжні поправки. Після дискусії і виснень віцемін. скарбу Стажинського **закон приняли в 3. читанні.**

Учитель бив учнів.

Соймові клюби: Народовий, ППС, ХД, НПР і Зединочене Хл. внесли нагле внесення в справі, що учитель школи у Залісі бив шк. діти в звязку з картками на іменини марш. Пілсудського. Внескодавці навели статтю „Газети Бидгоск-ої", в якій поданий лист батька дітей Ант. Фінка. У тім листі сказано, що учитель Фрончковський бив по лиці тих дітей, які не принесли по 20 сот. на картки. Побив і двох синів Фінка 14- і 10-літнього. Внескодавці домагаються, щоби уряд повідомив, що поробив у згаданому та подібних випадках.

СЕНАТ.

Найближче засідання сенату скликане на вівторок.

МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ ІДЕ У ПАЛЕСТИНУ?

Один варшавський часопис приніс вістку, що Пілсудський вже подужав, одначе безпосередній поворот у Польщу відбився би некорисно на його здоровлю. Тому є проект, щоби Пілсудський поїхав іще до Єгипту та Палестини. **Там відвідав би Єрусалим і жид. кольонії.**

Чи можемо мати театральну салю у Львові?

З приводу Загальних Зборів Т-ва „Українських Інвалідів".

„Товариство опіки над інвалідами" має нині свої збори. На них прийде на денний порядок преважна справа будови „Інвалідського дому". Справа ця звязана із пекучою потребою, яку відчуваємо віддавна: власною салею на вистави та збори. Тим, що познайомлені з підготовчою працею в цій справі, а хотіли би її наново оживити, хочемо пригадати кілька фактів.

„Товариство опіки над інвалідами" звернулося минулого року з пропозицією до „Комітету будови театру" у Львові, чи не могли би ці дві організації здійснити лекше намічений плян; „Комітет будови театру" має в своїй опіці прегарну площу при вул. Льва Сапіги (поруч Музичного Інституту ім. Лисенка і костела Єлисавети), яка стоїть облогом від довгих літ і міг би її відступити на таку гарну ціль. Таким робом ми могли би швидше дійти бодай до власної театральної салі, заки спроможемося на великий театр, що в нинішних обставинах з ріжних причин є музикою майбутнього.

В справі такої спільної акції велися численні наради. „Комітет будови театру" заявив устами свого голови, д-ра К. Левицького, що готов розвязатися і передати площу „Кооперативі Український Театр" у Львові, що фактично від літ займається долею живого театру й артистами... але досі все це чомусь застрягло. Площа при вул. Сапіги стоїть надалі зількома будками чужих фірм і добре поінформовані кажуть, що вона більше коштує, як приносить доходу. З огляду на ріжні маґістратські приписи, що забороняють будувати театр поруч церков, була вже здавна думка, щоби цю дорогу площу добре продати і негайно купити іншу та почати будову покищо самої салі. Але і в цьому напрямку не зроблено нічого.

Думка співпраці будови інвалідського дому з будовою театральної салі дуже щаслива. Наша суспільність нині за бідна, щоби могла піддержувати такі дві будови, коли будує шпиталь і складає стільки інших добродійних жертв. Траґедією неодного нашого почину було, що два-три товариства з такою самою метою не вміли дійти до порозуміння, щоби досягти спільними силами те, що є недосяжне для одного товариства. „Комітет будови театру" має площу, а не має грошей; „Т-во опіки над Інвалідами" має вже поважнішу суму гроша, яку може зїсти евентуальне купно площі. Рахувати нині на нову довголітню жертвенність громадянства — ризиковно. Тягти таку пекучу справу, як будова власної салі, роками і ждати невідомо нащо, як це робить досі „Комітет будови театру" — дивно й дуже неділово.

Може у Товаристві опіки над інвалідами, що має молодших і метких людей найдеться кілька одиниць, що зможе вийти із цього глухого кута, в якому ми опинилися.

Для нашого громадянства байдуже, які товариства і завдяки якому порозумінню дійдуть до власної салі. Важно, щоби вона була і то як найскорше. Від війни минуло багато літ і за той час „Комітет будови театру" повинен був дійти до якоїсь реальної думки, що має намір зробити з театральною площею і цю думку здійснити.

АДВОКАТИ МОГТИМУТЬ ПЕРЕСЕЛЮВАТИСЯ ДО Б. РОС. ЗАЙМАНЩИНИ.

На днях польський уряд предложить соймові проект закону про переселювання адвокатів і підчас адв. практики. Ухвалений радою мін. 12. березня проект закону передбачує, що адвокати, вписані на адв. листу одної з адв. палат, можуть перенестися на терен іншої адв. палати, в якім обовязує інше цив. і карне законодавство, коли виповнили умовини, вимагані при зміні осідку. З огляду на відмінну організацію палестри в бувш. пруській займанщині, проект обмежує свободу переселення лише до бувш. австрійської та російської займанщини, а в пруській займанщині остає дотеперішній стан. Згідно з проектом можна не згодитися вписати адвоката на адв. листу, що хоче переселитися, хоч виконав усі приписи, та лише тоді, коли той адвокат був засуджений у дисц. поступованні на кару з відібранням права виконувати його фах. обовязки, а коли від виконання кари не минуло 5 літ, або коли проти адвоката ведуть диспл. слідство. 6-літн. адв. практику, що обовязувала на основі австр. законів, на основі нового проекту скоротять до 5 літ.

ВИКУПНО ПРИВ. ЗАЛІЗНИЦЬ.

У соймі перейшли справи викупна прив. фабрично-лодзьких залізниць, залізниці Хабівка-Закопане та Львів-Стоянів. Тепер міністерство комунікації внесе до сойму проекти законів про викупно залізниці Борки Вел.-Грималів, Дрогобич-Трускавець і Мушина-Криниця.

ПАРУБОЦЬКИЙ ПОДАТОК.

Кружляють чутки, що польський уряд, щоби рятувати бюджет перед дефіцитом, переведе низку податкових проектів. М. ін. опрацюють на зразок зах. держав проект закону про парубоцький податок. Нежонаті у столиці, що заробляють понад 300 зол., мусіли би платити такий податок, а в краю вже ті, що заробляють більше ніж 200 зол. місячно.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД У ПЕРЕМИШЛІ.

Перемиський суд засудив Андр. Гахаляка з Бердихова (Яворів) на смерть за це, що кинжалом убив свого батька, ще й притоптав ногами. Оборона зголосила касацію.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Мячики.

Є в нас люди, що подібні до мячиків і то мячиків автоматичних. Лежать собі наприклад у якійсь кімнаті спокійно і непорушно, нараз ні сіло ні впало — гоп до гори — і в стіну: трах! А тоді вже як найняті: від стіни до стіни, від одвірка до печі, від печі до шафи, від шафи до стіни і знов від початку.

Наприклад:

„Заявляю, що ідеольогія журналу „Відомі Дороги" зовсім не та, як це я собі уявляв. Побачивши свою помилку пориваю усі звязки з вище згаданим журналом, бо визнаю, що він є шкідливий для нашої нації як такої".

Появиться такий анонс якогось там Авеніра чи Юрія і „загальна опінія" приймає це спокійно до відома. Щож — думає собі ця опінія — вільно людині направляти свої похибки, вільно переходити не тільки на інший обряд, але й на іншу віру.

Але людина-мячик не спочиває ні хвилини.

„Заявляю, що моя попередня заява не була ніякою заявою, а звичайною помилкою, яку отсим направляю. Рівночасно прошу Хв. Ред. „Відомих Доріг" вибачити мені мою дрібноміщанську поведінку.

(Імярек)".

„Загальна опінія" тим разом починає вже цікавитися цілою справою. Перехід з табору до табору, чи виступлення з якогось гурту — буденна річ, але поворот у заплюте гніздо, це вже річ більш незвичайна. Люди цікавляться, розпитують: чому, яким світом, за кілько і т. п.

Ледви „публична опінія" призабула цю цікаву історію, а мячик уже знов скаче.

„Бачу, що ціла діяльність „Відомих Доріг" і їхнє ідеологічне наставлення не виходить на благо Нації, а навпаки на її шкоду, я святочно відхрещуюсь (тричі — як східний обряд велить! — Прим. автора) од усякого співробітництва в вище наведеному журнальчику. Так мені Боже допоможи. Амінь.

(Імярек)".

„Загальна опінія" починає крутити носом. Їй стає прикро за талановиту людину. Де пише, там пише — чорт його побери, тільки, щоб заяв не пускав, а бодай... трохи рідше. Одначе тим разом він божиться, то може це послідна „відбитка".

Але талановита людина, не тільки талановита і не тільки людина, — вона собі ще й мячик.

Не довго після того нового „відбиття" наступає ще новіше:

„Вихований серед дрібноміщанського болота, засліплений клерикальною блекотою, підкаджений фашистівським дурманом, не міг я так швидко пізнати, де Істина, де нові шляхи до визволення трудящих мас із капіталістичного ярма. Довго блукав я в нетрах непевности, в темряві сумнівів. Тепер я вийшов на нові шляхи, які заведуть мене до правдивого Назарету людства, над яким весь час горить пятираменна червона зоря.

З правдиво-щирим пролетарським
привітом
(Імярек)".

Після цього останнього „скоку" — опінія є направду зажурена. Людина на око ніби здорова і не пяна, а заганяє качки на вулиці.

Що воно таке?
Лікарі сказалиб:
Пораження центру рівноваги в мозку
Фільософи:
Боротьба за істнування.
А я кажу: — мячики!

Галактіон Чіпка.

——o——

— **Вийшли на волю.** Дня 12. III. по одномісячнім перебуванні в тюрмі при Казимирівській вулиці вийшли на волю Андрій Гнатишин, Вол. Романів (оба з Чижикова) і Вас. Кузьмів (з Полюхова). Всім приписували замах на команданта постерунку в Гаях. Сам командант зізнавав, що пізнав їх трьох, одначе по переслуханню свідків вийшли всі три на волю з тим, що три рази в тижні будуть голоситися на поліції.

— **Українське студентство Шевченкові.** Т-во Прихильників Освіти і студентські товариства у Львові влаштовують 20. березня (пятниця) в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка (вул. Шашкевича) величавий концерт у память 70. роковин смерти **Тараса Шевченка.** У програмі вступне слово д-ра Донцова, пісні у виконанні студентського хору „Бандурист", сольоспів Ірини Скобельської, рецитація М. Драгана, сольоспів Любомира Йойка, фортепянове сольо Т. Лепківної, інсценізації „Хмаролому" під режисурою В. Блавацького. Як відомо з афішів, цей концерт мав відбутись 19., але поліція заборонила влаштувати концерт в честь Шевченка в день імянин маршала Пілсудського, тому той самий концерт відложено на 20 ц. м.

— **На карти „Рідної Школи", що звільняють від алькогольних напоїв** зложили в золотих отсі Вп. Громадяни(ки): з **Левандівки:** 5: д-р Гинилевич Ярослав; по 2: Тусевич Пармен, Сушко Григорій, Короць Андрій, Корпач Олекса, Воробець Михайло, Несторівна Стефанія, Кульчицький Іван, Максимяк Андрій, Рудакевич Остап і Воробець Олекса та 18 осіб менше як по 2 зол. на загальну квоту 15 зол. З **Перемишля** в 1929/30 році: по 5: д-р Вітошинський, д-р Телесницький, Ярема Олексій, Купа Олександер; по 2: Коростіль і о. Голинський Петро. — Хто слідуючий?

— **Боротьба з безробіттям у Львові.** Дня 11. ц. м. на засіданні президії Громадянського Комітету Помочі Безробітним, предсідник того Комітету д-р Поратинський подав звідомлення про теперішню діяльність того Комітету. Розіслані складкові листи громадянство приняло прихильно й зі зрозумінням справи. Власники реальностей у Львові вже збирають у льокаторів складки на безробітних. Акцію Комітету підтримують військові й цивільні власти, банки, підприємства й інституції. Архиепископ Твардовський жертвував для безробітних більшу суму, ходорівська цукроварня дарувала 1000 кг. цукру, міська Каса Ощадности жертвувала 2000 золотих, львівські пекарні, мясні торгівлі теж прийшли з поміччю. Дешеві кухні збільшили кількість видаваних безплатних обідів. Грошеві збірки Комітету доходять до суми 12 тисячів золотих. На засіданні президії Комітету ухвалено 7000 золотих на обідові бони для безробітних, з 3000 зол. на урухомлення двох захоронок і двох безплатних кухонь для дітей львівських шкіл. Львівське воєвідство призначило 20.000 зол. для маґістрату, а саме на урухомлення робіт, що зменшилоб кількість безробітних. Дальша акція Комітету залежить від жертвенности громадянства.

— **Самогубства.** У Львові при вул. Сикстуській 33. хотів отруїтись йодиною Ізаак Кізельман, але його врятували. — В Кривчу Горішнім, пов. Борщів, повісився з нужди робітник Степан Дроздович.

— **Страшний випадок у Стрию.** На днях на залізничій станції у Стрию скоївся такий випадок: Машиніст електрівні Теофіль Йонче, вертаючи над раном з нічної служби, упав під поїзд, що їхав з Дрогобича. Машина розбила йому череп й поранила грудну клітку, після чого його відвезли до лічниці.

— **За комунізм.** Перед станиславівським судом присяглих закінчилась розправа 22-літнього комуніста Герша Горовіца з Дубінка під Перемишлем, якого обвинувачували в злочині комуністичної агітації. Горовіца арештували 15 XI. 1930. в Ямниці коло Станиславова, де в нього сконфісковано транспорт летючок і брошур КПЗУ. Горовіца засудили на 3 і пів місяця вязниці, бо судді присяглі не затвердили питань щодо § 58, а тільки щодо § 300. Так само в Перемишлі засуджено комуніста Степана Росовського на 6 місяців вязниці, комуніста Лерера на 4 місяці, а їхню товаришку Саноцьку Юлію увільнено від вини й кари

Українські петиції в Раді Союзу Народів.

ПАТ. подає з Льондону, що 16. ц. м. в Льондоні відбудеться засідання „Комітету Трьох", утвореного Радою С. Народів для розгляду українських скарг. В склад комітету входять міністр Гендерсон, італійський представник Пільотті і норвежець Кольбан.

——o——

Свято в честь Масарика.

Подєбради, 9. березня 1931.

Українська Господарська Академія в Подєбрадах впорядила дня 7. березня з нагоди 81-их роковин народження президента Чехословаччини проф. д-ра Т. Г. Масарика урочисту академію. Зі святочною промовою виступив доц. О. Бочковський, який ознайомив присутніх з розвитком думки між чеськими видатними діячами в українському питанню. Промовець навів погляди Челяковського, Ріґера, Палацького, Шафаржика, Гавлічка-Боровського, Кубка, згадав про виступи у віденському парляменті тогочасного „поржондного русіна" Земялковського і застосування до цих виступів чеських політиків, а потім зупинився докладніше на всіх виступах Масарика та його публікаціях на тему української справи. Вказавши на правильний підхід до зрозуміння поглядів Масарика, промовець звертає увагу присутніх, що ці погляди робляться зрозуміліші, коли мати на увазі все те, що Масарик зробив реального для українців, зокрема на культурному полі. Масарик при відвідинах Подєбрад зазначив професорам і студентству Академії, що радий, коли тепер можна ті слов'янські засади, які раніше проголошувалися теоретично, переводити в життя. І дійсно, завдяки в першій мірі Масарикові українська еміграція в Чехословаччині мала можливість перевести велику культурну роботу. Промовець закінчив свій цікавий виклад зауваженням, що нині ще можливо не настав час для повного окреслення відношення Масарика до української справи, але те, що екстремні елементи з ріжних нам ворожих таборів не ховаються з виявами своєї неприязни до поступовання Масарика (російський письменник Нажівін то-що), є найліпшим доказом, що президент Масарик робить багато доброго для українського народу.

——

НОВИНКИ

— **„Мета",** тижневий орган Українського Католицького Союзу, появилася цього тижня з датою 15. березня 1931. Видавцем „Мети" є през. Володимир Дешикевич, відповідальним редактором о. Петро Хомин, редаґує колеґія (тимчасово гол. редактором є дир. Володимир Кузьмович). У передовій статті п. з. „Наша мета" ставить собі редакція за завдання „пояснювати і поширювати серед українського громадянства те, що можна назвати суспільними почииами, які зроджуються на ґрунті католицизму. Таке пізнання, а далі засвоєння собі цих спроб причиниться безперечно до скріплення моральних і релігійних основ українського народу". В дальшому редакція обіцяє м. ін. „виступати проти витворів нездорової атмосфери, проти сплетень, демаґоґії та втечі перед відповідальністю, зате будемо обстоювати принципи авторитету і послуху, духової дисципліни й активности, почуття права й чести". У справах політики „Мета" буде „стояти на становищі прав української нації до всебічної організації власних форм життя", буде, очевидно, „цікавитися також усіми проявами актуальної політики та подіями дня, оцінюючи їх крізь призму засад, на яких спертий Український Катол. Союз". Однак, придержуючись основ католицького світогляду, не буде робити зі свого органу проповідниці, бо знає, що непотрібне менторство відштовхує... На зміст I. числа „Мети" зложилися: Поклик митр. Шептицького до українського народу, Поклик Гол. Ради Українського Катол. Союзу, Вірність традиції (проповідь митрополита з нагоди 300-літних роковин посвячення церкви Успення Пр. Богор. у Львові), Статут У. К. Союзу, З історії У. К. Союзу, Дві річниці, Жалюгідні випадки (з приводу нападів на москвофільські установи). З чужинної преси, Мир в Індіях, По широкому світі, З католицького руху, Паломництво до Риму, Хроніка, На економічні теми (Небезпечна господарська ситуація — стаття М. Творидла), Члени-основники У. К. Союзу, Всячина.

— **Спростування.** В справі новинки п. з. „Пошанування рідної мови", поміщеної в „Ділі" із 8. березня ц. р. дістаємо спростування такого змісту: „В нашім селі Винятинці, пов. Заліщики, нема читальняного дому і представлення відбувались в парохіяльній стодолі. В зимі не можна давати представлень в стодолі і місцева „Просвіта" просила староство й інспектора відступити на представлення шкільну салю. Староство й інспектор відмовили і тоді ми, читальняники, самі просили о. Олександра Роснецького написати від парохіяльного уряду просьбу в урядовій мові до староства, щоби воно таки відступило нам шкільну салю на представлення. Просьбу ту написано не через брак пошани до своєї мови, а щоби та просьба могла мати успіх. Дописувач не знав причин через які просьбу вислано по польськи, не інформувався в наших установах на місцях, тому скривдив о. Роснецького. — За виділ „Просвіти" у Винятинцях: Василь Тихолаз, Петро Тихолаз, Іван Щепанівський.

— **Дівчина в полумях.** В Білім Камені, пов. Золочів, Марія Гарбузинська, виходячи з дому, залишила біля печі свою 9-літню дочку й просила її допильнувати обіду. Через необережність тієї дівчини вогонь охопив її суконку і вона ціла станула в полумях. На крик дівчини збіглися сусіди, але заки погасили вогонь, ця дівчина попеклась на цілім тілі так, що тепер лежить безнадійно хора.

— **Заломились на леді.** Іван Магдиш і Стефанія Медведева з Борщівки, пов. Кремянець, переїзджаючи в ночі через ріку Горинь, заломились на леді і разом з кіньми втопились. Кілька днів ніхто не знав, де поділись ці дві особи, аж тепер, як криги рушили, вдалось найти трупи цих нещасних та коні і віз.

— **Леді Овен у тюрмі.** Французька преса подає, що леді Овен, яку нещодавно засудили на 5 літ вязниці за поранення жінки свого любовника, дістає тепер у тюрмі цілу масу листів від своїх любовників. Тих листів стільки, що навіть артистки в Голівуді дістають менше. Більшість листів до леді Овен, це листи від її поклонників, які переконані, що цій вродливій пані суд заподіяв страшну кривду, якої судівництво не тямить. На днях у тюремній келії у Версалі одна з увязнених там жінок, пані Блес привела на світ дитину і просила паню Овен бути хрестною матірю. Леді Овен держала дитину до хресту у вязничній каплиці і дарувала її матері більшу суму для немовляти, бо як відомо, леді Овен є дуже багатою дамою.

— **Архикнязь Леопольд Сальватор покидає Австрію.** Архикнязь Леопольд Сальватор, який недавно мав в Америці процес за продажу перел Марії Тереси, вернув до Відня, але з наказу австрійського уряду мусить покинути Австрію, бо не хотів зложити присяги на вірність австрійській республиці. Як відомо, є закон, що член родини Габсбургів може тільки тоді жити в Австрії, як зложить присягу на вірність республиці.

— **Чому згоріла вілля Троцького?** Як відомо, недавно згоріла вілля Троцького в Константинополі. Зразу писалось, що пожежу спричинив випадок, а тепер преса повідомляє, що віллю Троцького підпалили тайні агенти ДПУ, бажаючи спалити ті документи, які Троцький вивіз з Ленінграду і якими може скомпромітувати радянський уряд. Але виявилось, що Троцький переховує ті документи аж у Швеції і вони не згоріли. Можна сподіватись, що ті документи будуть опубліковані.

— **Ще про землетрус в Югославі.** Югославянська преса подає, що підчас останнього землетрусу місцевости Валяндово, Пірава, Мірове і Караджіорджевач зруйновані зовсім. Майже 800 родин є без даху над головою. Ратункова акція несе поміч для 6000 осіб.

— **Загальні Збори Т-ва Українських Інженерів у ЧСР.** з дня 21. лютого 1931 р. обрали управу Т-ва в складі: голова — інж. А. Галька, заст. голови — інж. М. Яремин, секретар — інж. Гр. Клименко, скарбник — інж. М. Главач, господар — інж. Р. Каратницький, члени Управи: доц. В. Доманицький, лектор інж. М. Зайців, інж. П. Стецьків, інж. І. Гудилів та інж. О. Грицина. Ревізійна Комісія Т-ва обрана в складі: проф. інж. Л. Фролов, доц. Л. Шрамченко та доц. Я. Моралевич. Домівка Т-ва надалі міститься у Празі II, **Narodni tr. 25, kavarna „Metro"**.

З кіна.

КІНО „АПОЛЛЬО" і „ПАЛЯС": **„Блакитний Метелик".**

Це перерібка великого роману Гайнріха Манна „Професор Унрат" — перерібка могутня і величава. Фільма залишає справді таке глибоке враження, яке лише може залишити фільма з найвищими артистичними вальорами: чудовим сценарієм, ґеніяльним режисером та ґеніяльними артистами. Це не пересада: призвище Еміля Яннінґса є вже нині цілою сторінкою в історії кіна, а Марлена Дітріх завдячує цій фільмі негайне заанґажування до Голівуду на одну з перших тамошніх зір! У „Блакитньому Метелику" Е. Яннінґс дав нову креацію старика, — креацію з тої серії, яку ми бачили в „Зайвій людині" та „Останньому приказі". У першій фільмі — зразковий батько родини, старий солідний банковий бухгальтер, якому ломить життя один короткий та легкодушний флірт; у другій названій фільмі — старий ґенерал, якому ломить життя революція. Тепер — це старий солідний професор, якого доводить до божевілля божевільне захоплення зорею третьорядного кабарету. Всі три креації — зовсім інші, але всі просто приголомшують глядача своєю величю, яка криється навіть у таких маленьких жестах, як — рух хустинкою від носа! — Ця фільма перейшла з тріюмфом усі столиці світа і має напевне й у Львові забезпечений довготижневий успіх.

КІНО „ЛЕВ": *„КІНЕЦЬ СВІТА" Абеля Ґанса.*

Фільм Абеля Ґанса було в нас досі небагато. А проте це один із найбільше плодовитих кіноавторів і режісерів Франції. Його фільми діляться на два роди: на банально-солодкаві сензації та романчики („Маска жаху", „Тайна 10 год.", „Джерело краси", „Квітка руїн") і на зразки монументальної експериментації з ідеольоґічною закраскою. Це колишній письменник, що пробував своїх сил у драмі та поезії.

У нас знають його, здається, з могутнього „Обвинувачую!". Це була перша воєнна фільма великого розмаху та нової техніки і досі вона вища від пів сотні її американських наслідувань. „Смугою смерти" у 1916 р. він виразно зазначив свою фізіономію. Німці наслідують її досі у фільмах з війни, що оминають дискретно картин воєнного жаху. Славу здобув Ґанс „Колесом" і „Наполеоном". Останній його твір „Кінець світа" не дорівнює їм. Находимо тут головні риси його таланту: ентузіязм, що хоче поєднати ґрандіозну ідею з широкими полотнами, хист відкривати фо-

тогенічні моменти, орудування машинами, наче живими істотами та орудування односекундовими знимками.

Є в „Кінці світа" мотив із „Обвинувачую" та споріднених із ним текстів. Знову проблема відродження людства ідеалістами. Картини перед загибілю світа зворушують і осліплюють. Забуваємо на їх вид спитати: як інтеліґентні люди що вірять у цей кінець світа мають час ще думати про біржу? Після кількох хвилин, коли ми освоїлися з думкою про всесвітню катастрофу, трохи дивуємося, що сцени, які її попереджують у великосвітських сальонах і каварнях таки трохи бліді. Також розчаровує нас закінчення фільми. Нелегко дати картину обновленої нової землі і тому її — нема. Зрештою фільма нещоденна.

м. р.

СПОРТ

ЛЕЩАТАРСЬКІ ЗМАГАННЯ СТУДЕНТІВ.

Заходом Українського Студентського Спортового Клюбу відбулися дня 9. ц. м. в год. 9. рано лещатарські змагання в бігу на 18. км. за мистецтво українського студента. Траса йшла зпід замарстинівського цвинтаря через бруховицький ліс до Брухович до лісничівки і звідтам назад. До змагань зголосилося шістьох студентів і один поза конкурсом. До мети прийшло пятьох. Перший прийшов Гладкий Яр. в часі 2;24, завдяки фізичній силі, не зважаючи на те, що попереднього дня ставав до зїздового бігу у Славську. Другий Верхола Омелян 2;33, що найбільш рівномірно перейшов цілу трасу. Третій Левицький Володимир 2:35. В такому самому часі прийшов Березюк О. з К. Л. К., що ставав поза конкурсом. Цей молодий змагун мав на півметку 01.40 (ліпший час від Гладкого) і щойно на 15 км. ослаб і стратив 12 мін. Надсподівано зле випав Гнатейко і Полотнюк. — Сніг був дуже добрий, при кінці трохи вогкий. Траса трудна, точно змірена в терені і добре визначена. Суддювали Старосольський, Пачовський, Кивелюк і Шухевич.

ЛЕЩАТАРСЬКІ ДРУЖИНОВІ ЗМАГАННЯ.

В неділю, 15. ц. м. в год. 9.30 рано відбудуться лещатарські дружинові змагання в бігу на 12. км. Дружина складається з 4 людей. Старт і мета на Сагарі за замарстинівським цвинтарем. Доїзд трамваєм „10". Збірка змагунів в год. 9. на останнім перестанку „10". Орґанізує змагання У. С. С. К.

—о—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Андрій Оліжинський, парох Підністрян упокоївся по довгій і тяжкій недузі 8. ц. м. в 67. році життя. Похорони відбулися 10. ц. м. В. Й. П.!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 13. березня 1931 року: масло експортове і десерове пріма 4·70 зол., за кільо; літра молока 28—29 сот.; літра сметани 1·50 зол., копа яєць 6·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Кружок „Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка у Львові уладжує в неділю 15. березня 1931 р. у власній салі при вул. Супінського ч. 23. концерт у честь Тараса Шевченка. Початок в год. 7-ій веч.: вступ за добровільними датками.

Товаришки, що в 1911 р. здавали матуру в українськім ліцею для дівчат у Перемишлі, прошу подати свої точні адреси та знані їм адреси інших товаришок, щоби означити речинець зїзду. — **Ніна Селезінка**, Радехів. 1645 1-3

Виставка картин арт. малярів школи проф. О. Новаківського у Станиславові буде відчинена в салі Т-ва „Українська Бесіда" дня 15. березня і триватиме до 22. березня включно. Можна оглядати від 9—17 год. 1639 2—5

Загальні Збори

Т-ва „ШКІЛЬНА ПОМІЧ" у Коломиї відбудуться 29. березня 1931 в год. 4-ій, на випадок браку комплету в год 5-ій в будинку державної гімназії з ось таким порядком:

1) Отворення Загальних Зборів і відчитання протоколу з останних Загальних Зборів з дня 2. III. 1930.
2) Звіт уступаючого виділу.
3) Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії уступаючому виділові.
4) Вибір нового виділу.
5) Інтерпеляції і внески.

Виділ

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.